

თ ა ვ ი I

ეკონომიკური ანალიზის არსი, კვლევის საგანი

და ამოცანები

§1.1. ეკონომიკური ანალიზის არსი და როლი სამეურნეო

საქმიანობაში

ტერმინი „ეკონომიკა“, რომელიც შემოიტანა ბერძენმა პოეტმა ჰესიოდემ (ჩვენს წელთაღრიცხვამდე VI საუკუნეში), ორი სიტყვის შენაერთია - „ოიკოს“ (სახლი, საოჯახო მეურნეობა) და „ნომოს“ (კანონი, წესთა კრებული) და გულისხმობს საოჯახო მეურნეობის მართვის კანონთა ერთობლიობას. „ეკონომიკის“ თანამედროვე გაგება უფრო ფართოა და მოიცავს ადამიანთა ორგანიზებულ საქმიანობას მათი მატერიალური მოთხოვნების დაკმაყოფილების მიზნით.

საქართველოს საგადასახადო კოდექსის მიხედვით, ეკონომიკურ საქმიანობად ითვლება ნებისმიერი მართლზომიერი საქმიანობა, რომელიც წარიმართება მოგების, შემოსავლის ან კომპენსაციის მისაღებად, მიუხედავად ასეთი საქმიანობის შედეგებისა. ეკონომიკური საქმიანობა შეიძლება იყოს სამეწარმეო და არასამეწარმეო. აღნიშნული კანონით, სამეწარმეო საქმიანობად მიიჩნევა მართლზომიერი და არაერთჯერადი საქმიანობა, რომელიც ხორციელდება მოგების მიღების მიზნით, დამოუკიდებლად და ორგანიზებულად.

არასამეწარმეო ეკონომიკურ საქმიანობად კი ითვლება ერთი პირის მიერ მეორე პირისათვის საფასურის გადახდით ქონების (მათ შორის ფულადი სახსრების) დროებით მფლობელობაში, სარგებლობაში ან მართვაში გადაცემა.

ზოგადად ეკონომიკური საქმიანობის ნებისმიერი ფორმა ეს არის არსებული რესურსებით სხვადასხვა მატერიალური დოვლათის შექმნა საზოგადოების მოთხოვნილებათა დასაკმაყოფილებლად. იმასთან დაკავშირებით, რომ რესურსები განსაზღვრულია, ხოლო მოთხოვნილებანი განუსაზღვრელი, არსებულ რესურსებსა და მოთხოვნილებებს შორის არსებობს წინააღმდეგობანი, რომელთა დაძლევის გზებს თეორიულ ასპექტში არეგულირებს მეცნიერებანი ეკონომიკის შესახებ.

ნებისმიერ ქვეყანაში წარმოების ოპტიმალური განვითარება შეუძლებელია, თუ არ იქნება დამუშავებული, ღრმად გააზრებული „ეკონომიკური თეორიები“ და მიღწევები არ დაინერგება პრაქტიკაში. დღევანდელ ეტაპზე ეკონომიკურ მეცნიერებებს მრავალი ფუნქცია გააჩნიათ, რომელთა შორის აღსანიშნავია: შემეცნებითი ფუნქცია, მეთოდოლოგიური ფუნქცია და პრაქტიკული ფუნქცია.

თუ თანამედროვე ეკონომიკური მეცნიერების მთავარი კომპონენტი - „ეკონომიკა“ - საშუალებას იძლევა მისი გამოყენებით ყველაზე ეფექტიანად გადაიჭრას საზოგადოების ეკონომიკური განვითარების საკითხი: რა (და რამდენი) ვაწარმოოთ? როგორ ვაწარმოოთ? და ვისთვის ვაწარმოოთ? ეკონომიკური ანალიზი მიკრო დონეზე სწავლობს ამ პრობლემური საკითხების პრაქტიკული განხორციელების გზებს, მათ ხელისშემშლელ

ფაქტორებს და მიზეზებს, ეძებს ფარულ რეზერვებს და ამუშავებს მათ ასამოქმედებლად კონკრეტულ და დასაბუთებულ წინადადებებს.

ეკონომიკური ანალიზი წარმოადგენს დამოუკიდებელ მეცნიერულ დისციპლინას. იგი, როგორც ყველა მეცნიერება, ცოდნის უწყვეტად განვითარებადი მეთოდებისა და ხერხების სისტემაა მატერიალური დოვლათის ზრდის ფარული რეზერვების გამოსავლენად და ასამოქმედებლად.

საზოგადოების განვითარების ისტორია გვასწავლის, რომ ყოველ ახალ მეცნიერებას და შემეცნებას წარმოშობს პრაქტიკის მოთხოვნები, რადგანაც პრაქტიკა შეადგენს შემეცნების აუცილებელ პირობას და საფუძველს; სწორედ საზოგადოების პრაქტიკული ცხოვრების მოთხოვნილების შედეგია ეკონომიკური ანალიზის, როგორც ცალკე მეცნიერული დისციპლინის, წარმოშობა.

ბუნებრივი და საზოგადოებრივი მოვლენების შესწავლა შეუძლებელია ანალიზის გარეშე. ცნება „ანალიზი“ წარმოშობილია ბერძნული სიტყვიდან „analysis“ და ნიშნავს მოვლენის, საგნის, პროცესების დაშლას, დანაწევრებას შემადგენელ ელემენტებად მათი შინაგანი არსის საფუძვლიანი შესწავლის მიზნით. მაგალითად, იმისათვის, რომ ვმართოთ ავტომობილი, უნდა ვიცოდეთ მისი შინაგანი შემადგენლობა: დეტალები, კვანძები, მათი დანიშნულება, მოქმედების პრინციპი და სხვ. ანალოგიურად, იგივე მდგომარეობას შეიძლება მივაკუთვნოთ ეკონომიკური მოვლენები და პროცესები, მაგალითად, მოგების მაჩვენებლის არსის გასაგებად აუცილებელია ვიცოდეთ მისი მიღების წყაროები, ასევე ფაქტორები, რომლებიც განსაზღვრავენ მის სიდიდეს. ამასთან, რაც უფრო დეტალურად იქნება ისინი შესწავლილი, მით უფრო ეფექტიანად შეიძლება ვმართოთ ფინანსური შედეგების ფორმირების პროცესი.

თუმცა ანალიზს არ შეუძლია მოგვცეს სრული წარმოდგენა შესასწავლ საგანზე ან მოვლენაზე სინთეზის გარეშე, ე.ი. შემადგენელ ელემენტებს შორის კავშირისა და ურთიერთდამოკიდებულების დადგენის გარეშე. ცნება „სინთეზი“ წარმოშობილია ბერძნული სიტყვიდან - „sintes“ და ნიშნავს გამოყოფილი ნაწილების გაერთიანებას ერთ მთლიან სისტემაში, მაგალითად, ავტომობილის შემადგენლობის შესწავლისას აუცილებელია ვიცოდეთ არა მარტო მისი დეტალები, კვანძები, არამედ მათი ურთიერთქმედება. მოგების მაჩვენებლის შესწავლისას აუცილებელია გავითვალისწინოთ მისი დონის განმსაზღვრელ ფაქტორთა შორის კავშირი და ურთიერთქმედება, ე.ი. მხოლოდ ანალიზისა და სინთეზის ერთიანობა უზრუნველყოფს საგნებისა და მოვლენების მეცნიერულ შესწავლას.

საქართველოს ეკონომიკის გადასვლა საბაზრო ურთიერთობებზე დღის წესრიგში აყენებს ეკონომიკური პროცესებისა და საზოგადოებაში მიმდინარე მოვლენების ახლებურად გააზრების საჭიროებას. ახალ გარემოში ფუნქციონირებისათვის საჭიროა სამართლებრივი და ეკონომიკური მექანიზმების შექმნა, რაც შესაძლებელია ეკონომიკური ანალიზის ჩატარებით.

დღეს მთავარია უშეცდომოდ ვმართოთ წარმოების ყველა უბანი. ეს კი მიიღწევა მხოლოდ ისეთი აუცილებელი მომენტების დაცვის პირობებში, როგორიცაა შექმნილი მდგომარეობის და განვითარების ტენდენციების სწორი შემეცნება. ამის განხორციელება კი შეიძლება მხოლოდ სამეურნეო პროცესების მიმდინარეობის ზუსტი ინფორმაციის სისტემატური მიღებისა და დამუშავების საშუალებით. დამუშავება გულისხმობს ინფორმაციის ეკონომიკურ ანალიზს. აქედან გამომდინარე, უნდა აღინიშნოს, რომ წარმოების რაციონალური მართვის ეფექტიანი საშუალებაა ოპერატიული დაგეგმვის, აღრიცხვისა

ეკონომიკური ანალიზი არის ისეთი პრაქტიკული გამოყენების დისციპლინა, რომელიც თეორიულ და პრაქტიკულ გამოცდილებაზე დაყრდნობით გვაიარაღებს ისეთი მეთოდებითა და ხერხებით, რომელთა საშუალებით ვახდენთ: სამოქმედო ბიზნეს-გეგმების რეალურობის დადგენას; სამეურნეო პროცესების მიმდინარეობისა და შედეგების ობიექტურ შეფასებას; წარმოების ყველა უბანზე მიღწევებისა და ნაკლოვანებების ოპერატიულად გამოვლენას იმ მიზნით, რომ ოპერატიულადვე გამოვავლინოთ და ავამოქმედოთ საწარმოს ფარული რეზერვები.

განვითარებული ქვეყნების პრაქტიკა ცხადყოფს იმ ჭეშმარიტებას, რომ ეკონომიკური ანალიზი, ეს არის გასაღები ფარული რეზერვებისა, გასაღები წარმოების ეფექტიანობის ამაღლებისა. ეფექტიანობის კრიტერიუმს კი „მინი-მაქსის პრინციპი“ წარმოადგენს, ე.ი. დანახარჯები - მინიმუმი, შედეგი - მაქსიმუმი.

§1.2. ეკონომიკური ანალიზის საგანი და კვლევის ობიექტები

როგორც მეცნიერულ დისციპლინას, ეკონომიკურ ანალიზს გააჩნია თავისი კვლევის საგანი, თუმცა მის განსაზღვრაზე მეცნიერებს სხვადასხვა მოსაზრება გააჩნიათ. უპირაინი იქნება მოვიყვანოთ ზოგიერთი მათგანის მოსაზრება:

პროფ. მ. ბაკანოვის აზრით, „ეკონომიკური ანალიზის საგნად უნდა ვიგულისხმოთ საწარმოთა, გაერთიანებათა, ასოციაციათა სამეურნეო პროცესების სოციალურ-ეკონომიკური ეფექტიანობა და მათი საქმიანობის საბოლოო ფინანსური შედეგები, რომლებიც წარმოიქმნიებიან ობიექტური და სუბიექტური ფაქტორების ზემოქმედებით და აისახებიან ეკონომიკური ინფორმაციის შესაბამის სისტემაში“.

პროფ. ს. ბარნგოლცის აზრით, „ეკონომიკური ანალიზის საგანს წარმოადგენს საწარმოთა და მათ გაერთიანებათა სამეურნეო საქმიანობა, რომლებიც მიმართულია გეგმების შესრულებისაკენ და ასახულია გეგმების, აღრიცხვისა და ანგარიშგების მაჩვენებელთა სისტემაში“.

პროფ. ე. ცირამუას განმარტებით, „ეკონომიკური ანალიზის კვლევის საგანი არის სამეურნეო საქმიანობა და მასთან დაკავშირებული ფულადი ურთიერთობა“.

პროფ. ვ. ზურაბიშვილი წერს, რომ „ეკონომიკური ანალიზი შეისწავლის საწარმოთა ეკონომიკას, თუმცა ამჟამად მისი საგანი გაფართოებულია და შეისწავლის მთლიანი ქვეყნისა და მისი ცალკეული დარგის ეკონომიკასაც. მაგრამ როცა მოხდა საბაზრო ურთიერთობების ფორმირება და მართვის სისტემის დეცენტრალიზაცია, მთავარია სწორედ საწარმოს სამეურნეო პროცესებისა და საქმიანობის შედეგების შესწავლა“.

პროფ. ი. ჭილაძეს მიაჩნია, რომ ანალიზის კვლევის საგანია შედარების შედეგად მიღებული გადახრები.

აღნიშნულ განმარტებათა ურთიერთშედარება ნათლად გვიჩვენებს, რომ ავტორთა უმრავლესობა ეკონომიკური ანალიზის საგნად მიიჩნევს „საწარმოთა სამეურნეო საქმიანობას“, „სამეურნეო პროცესებს“. პროფ. ფ. ბურდულს ასეთი განმარტებები არ მიაჩნია კონკრეტულად, რამდენადაც სამეურნეო საქმიანობა სხვა ეკონომიკურ დისციპლინათა კვლევის საგანსაც შეადგენს.

ყოველი მეცნიერული დისციპლინისთვის კვლევის საგანი კონკრეტული უნდა იყოს. ცხადია, ეკონომიკურ ანალიზს საწარმოთა სამეურნეო საქმიანობასთან აქვს საქმე, მას იკვლევს, მაგრამ იკვლევს რისთვის? რა არის კვლევის ძირითადი მიზანი? მეცნიერებს

როგორც აღვნიშნეთ, ყოველ მეცნიერულ დისციპლინას გააჩნია თავისი კვლევის საგანი, რომელსაც ის შეისწავლის შესაბამისი მიზნისთვის მისთვის დამახასიათებელი მეთოდებით. ფილოსოფია ნებისმიერი მეცნიერების საგნის ქვეშ გულისხმობს ობიექტური სინამდვილის რომელიმე ნაწილს ან მხარეს, რომელიც შეისწავლება მხოლოდ მოცემული მეცნიერების მიერ. ერთი და იგივე ობიექტი შეიძლება განხილული იქნეს სხვადასხვა მეცნიერების მხრიდან. თითოეული მათგანი პოულობს მასში სპეციფიკურ მხარეებს ან ურთიერთობებს.

მიღებულია, რომ ამა თუ იმ მეცნიერების საგნად ჩაითვალოს ის სპეციფიკურობა, რაც შესაძლებლობას იძლევა განვასხვაოთ ის სხვა მრავალი მეცნიერებისაგან. მაგალითად, მედიცინაში შესწავლის ობიექტს წარმოადგენს ადამიანი. ცალკეული სამედიცინო მეცნიერებისთვის კვლევის საგანს წარმოადგენს ადამიანის ორგანოები, მათი ფუნქციები და ურთიერთქმედება. ანალოგიური მდგომარეობაა ეკონომიკაში.

სამეურნეო საქმიანობა და ის პროცესები, რაც მასში მიმდინარეობს, წარმოადგენს მრავალი მეცნიერების კვლევის ობიექტს: ეკონომიკური თეორია, მაკრო და მიკროეკონომიკა, მენეჯმენტი, სტატისტიკა, ბუღალტრული აღრიცხვა, ეკონომიკური ანალიზი და სხვა. ასე, მაგალითად, სტატისტიკა იკვლევს იმ მასობრივი ეკონომიკური მოვლენებისა და პროცესების რაოდენობრივ მხარეს თვისობრივ მხარესთან მჭიდრო კავშირში, რაც ხდება სამეურნეო საქმიანობაში. ბუღალტრული აღრიცხვის საგანს წარმოადგენს სამეურნეო საქმიანობის პროცესში კაპიტალის წრებრუნვა. ის დოკუმენტურად ასახავს ყველა სამეურნეო ოპერაციას, პროცესებს და მისი საქმიანობის შედეგებს.

ეკონომიკური ანალიზის საგანს წარმოადგენს ეკონომიკური მოვლენებისა და პროცესების მიზეზ-შედეგობრივი კავშირები. საწარმოთა სამეურნეო საქმიანობაში მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების შეცნობა შესაძლებლობას იძლევა ღრმად ჩავწვდეთ ეკონომიკური მოვლენებისა და პროცესების არსს და მის საფუძველზე მივცეთ ობიექტური შეფასება მიღწეულ შედეგებს, გამოვავლინოთ წარმოების ეფექტიანობის ამაღლების რეზერვები, დავასაბუთოთ გეგმა და მმართველობითი გადაწყვეტილება. მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების კლასიფიკაცია, სისტემატიზაცია, მოდელირება, გაზომვა წარმოადგენს ეკონომიკური ანალიზის უმთავრეს მეთოდოლოგიურ საკითხს.

ეკონომიკური ანალიზის ობიექტს წარმოადგენს სამეურნეო საქმიანობის ცალკეული მხარე. მაგალითად, სამრეწველო საწარმოში ანალიზის ობიექტი შეიძლება იყოს: პროდუქციის წარმოება და რეალიზაცია, მისი თვითღირებულება, მატერიალური რესურსების გამოყენება, შრომითი და ფინანსური რესურსები, ფინანსური შედეგი, ფინანსური მდგომარეობა და სხვ.

მაშასადამე, ძირითადი განსხვავება საგანსა და ობიექტს შორის იმაში მდგომარეობს, რომ საგანში შედის მოცემული მეცნიერებისათვის დამახასიათებელი ყველაზე უმთავრესი, არსებითი ნიშან-თვისებები. ჩვენი აზრით, ეკონომიკური ანალიზისთვის ასეთ არსებით ნიშან-თვისებებს წარმოადგენს საწარმოს სამეურნეო საქმიანობაში მიზეზ-შედეგობრივი კავშირები.

§1.4 ეკონომიკური ანალიზის ძირითადი ამოცანები

ეკონომიკური ანალიზის საერთო შინაარსიდან და მის წინაშე დასმული პრობლემებიდან ნათლად ჩანს, რომ მის წინაშე უამრავი ამოცანაა გადასაჭრელი. ეს, პირველ რიგში, დამოკიდებულია იმაზე, თუ რა წარმოადგენს კვლევის ობიექტს: ა) საწარმოს ფინანსური ანგარიშგება თუ ბ) მმართველობითი ინფორმაცია; მეორე რიგში კი იმაზე, თუ რა ფორმით ტარდება ანალიზი: ა) კომპლექსურია თუ ბ) თემატური; გ) ოპერატიულია, შემდგომი თუ პროგნოზული...

როდესაც ეკონომიკური საქმიანობის ანალიზის კვლევის ობიექტი საწარმოს ფინანსური ანგარიშგებაა, ანალიზის კვლევის ძირითადი ამოცანებია:

დაადგინოს ფირმის მიმდინარე და გრძელვადიანი აქტივების მდგომარეობა, ბალანსის მონაცემების საფუძველზე გამოთვალოს მათი ცვალებადობის კოეფიციენტები;

გამოიკვლიოს დებიტორული და კრედიტორული დავალიანების მდგომარეობა დინამიკაში;

შეისწავლოს საკუთარი კაპიტალის და მოგება-ზარალის მაჩვენებლები, მათ ცვალებადობაზე მოქმედი ფაქტორები;

გამოიკვლიოს საწარმოს ლიკვიდურობის მდგომარეობა და დაადგინოს საწარმოს გადახდისუნარიანობაზე მოქმედი ყველა ფაქტორი;

გამოიკვლიოს ფულადი სახსრების დენადობა და გამოავლინოს მისი დაჩქარების გზები;

დაადგინოს ფირმის საერთო ფინანსური მდგომარეობა და მოახდინოს მისი ობიექტური შეფასება.

იმ შემთხვევაში, როცა ანალიზის კვლევის ობიექტია ფირმის სამმართველო ინფორმაცია, მაშინ ანალიტიკოსთა წინაშე შემდეგი ამოცანებია გადასაჭრელი:

ბიზნეს-გეგმის და მასთან დაკავშირებული ნორმატივების ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთებულობის დადგენა;

ფირმის სამოქმედო გეგმების შესრულების მიმდინარეობის და ნორმატივების დაცვის მდგომარეობის ობიექტური შეფასება;

წარმოების დანახარჯების სტრუქტურის შესწავლა და მათი მუხლობრივი და ელემენტური ანალიზი;

შრომითი, მატერიალური და ფინანსური რესურსების გამოყენების ეკონომიკური ეფექტიანობის განსაზღვრა;

მმართველობით გადაწყვეტილებათა ოპტიმალურობის გამოკვლევა;

დაბოლოს, ფირმის შინაგანი ფარული რეზერვების გამოვლენა-გაზომვა და მათ ასამოქმედებლად ქმედითი ღონისძიებების დასახვა.

ეკონომიკური ანალიზის ძირითადი ამოცანა ფარული რეზერვების გამოვლენა — ანალიზის არსიდან გამომდინარეობს, რამდენადაც ეკონომიკური ანალიზი, როგორც გამოყენებითი დისციპლინა, თავის მიზანს აღწევს მხოლოდ მაშინ, როცა მას მოაქვს რეალური სარგებელი. ისევე, როგორც აღინიშნა, ეკონომიკური ანალიზის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ამოცანაა მმართველობით გადაწყვეტილებათა ოპტიმალურობის გამოკვლევა, რადგან დღეს ეჭვს გარეშეა ის ჭეშმარიტება, რომ მენეჯერის ანალიზურ აზროვნებაზე დიდადაა დამოკიდებული ფირმის წარმატებები. ანალიზის მიზანი და ამოცანა სწორედ იმაში მდგომარეობს, რომ ხელი შეუწყოს მმართველობის პროგრესული ფორმების დანერგვას.

ეკონომიკური ანალიზი და წარმოების მართვა. როგორც ზემოაღნიშნულიდან ჩანს, ეკონომიკური ანალიზი წარმოადგენს მართვის ერთ-ერთ მთავარ ფუნქციას. წარმოების მართვისათვის საჭიროა გვეჩვენოს სრული და სწორი ინფორმაცია როგორც გასული, ისე მიმდინარე სამეურნეო საქმიანობის პროცესის მსვლელობის შესახებ; ასეთ ინფორმაციას იძლევა ბუღალტრული აღრიცხვა. ამიტომ წარმოების მართვის ერთ-ერთ ფუნქციას წარმოადგენს აღრიცხვა. ინფორმაცია წარმოების მართვისთვის, შეიძლება ითქვას, ძირითადი „ნედლეულია“.

წარმოების მართვისთვის საჭიროა მიღებული ინფორმაციის გადამუშავება, გააზრება, გაგება, ტენდენციების დადგენა. ეს ყველაფერი მიიღწევა ეკონომიკური ანალიზის საშუალებით. ანალიზის შედეგების საფუძველზე ხდება მმართველობითი გადაწყვეტილების მიღება. ეკონომიკური ანალიზი მჭიდროდაა დაკავშირებული დაგეგმვასა და პროგნოზირებასთან. ანალიზის მნიშვნელოვანი როლი დაგეგმვის პროცესში ინფორმაციის მომზადებაში, გეგმურ მაჩვენებელთა ხარისხისა და დასაბუთებულობის შეფასებაშია.

ანალიზი და სტატისტიკა. ეკონომიკურ ანალიზს მრავალმხრივი კავშირი აქვს სტატისტიკის მეცნიერებასთან. პირველ რიგში, აღსანიშნავია ის, რომ ეკონომიკური ანალიზი კვლევის პროცესში ფართოდ იყენებს სტატისტიკური მეთოდოლოგიის ხერხებს (შერჩევითი დაკვირვება, მასალების თავმოყრა და დაჯგუფება, ინდექსები, ცხრილებისა და გრაფიკების აგების ხერხები და ა.შ.). გარდა ამისა, ეკონომიკური ანალიზი სამეურნეო საქმიანობის კომპლექსური შესწავლისთვის იყენებს სტატისტიკური აღრიცხვისა და დაკვირვების შედეგად მოპოვებულ ინფორმაციას. თავის მხრივ, სტატისტიკა ფართოდ იყენებს ეკონომიკური ანალიზის მეთოდოლოგიას თავისი ამოცანების გადასაწყვეტად.

ეკონომიკური ანალიზი და ბუღალტრული აღრიცხვა. ეკონომიკურ ანალიზს კავშირი აქვს ბუღალტრულ აღრიცხვასთან, რამდენადაც სამეურნეო საქმიანობის ანალიზის ინფორმაციის ძირითად წყაროდ სწორედ ოპერატიულ-ტექნიკური და ბუღალტრული აღრიცხვის ინფორმაცია გვეკვლინება. აქედან გამომდინარე, ანალიზის დასკვნების მეცნიერული დონე დიდადაა დამოკიდებული აღრიცხვის სათანადო ორგანიზაციაზე და მისგან მიღებული ინფორმაციის უზრუნველყოფაზე.

შეიძლება ითქვას, რომ აღრიცხვის მონაცემებით ეკონომიკური ანალიზი ასაბუთებს თავის დასკვნებს, ხოლო, მეორე მხრივ, ბუღალტრული აღრიცხვა ანალიზის მეთოდების დახმარებით ახორციელებს თავის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს – კონტროლის ფუნქციას.

საყოველთაოდ ცნობილი მეცნიერი, პროფესორი სამუელსონი თავის შრომაში - „ეკონომიკა“, განიხილავს რა ბუღალტრული აღრიცხვის ელემენტებს, თემის ეპითეტად წერს: „ჩვენი საუკუნე – მანქანების საუკუნეა, მაგრამ იგი აღრიცხვის საუკუნეცაა, რამდენადაც აღრიცხვა-ანგარიშგების ინფორმაცია შემეცნების სფეროში პირველადი საჭიროებისაა“. მეცნიერთა აზრით, ბუღალტრული აღრიცხვა ცოდნის სფეროა, რომელსაც საზოგადოებისათვის განსაკუთრებულად დიდი მნიშვნელობა გააჩნია, რადგან მის საფუძველზე მიმდინარეობს ეკონომიკური ინფორმაციის მიღების, დამუშავების და გამოყენების პროცესი, ხოლო შემდგომ ხორციელდება დასაბუთებული გადაწყვეტილებების მიღება.

ბიზნეს სფეროში ბუღალტრული აღრიცხვის საკითხების ცოდნა იმდენად აუცილებელია, რომ ბუღალტრულ აღრიცხვას ბიზნესის ენასაც უწოდებენ.

დაფინანსება-დაკრედიტება და ანალიზი. ეკონომიკური ანალიზი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ფინანსების თეორიასთან, საწარმოს ფინანსებთან, საფინანსო და საბანკო მენეჯმენტთან. ფინანსების თეორიის, დაფინანსებისა და დაკრედიტიების მოქმედი წესის,